

Čo sa môže zmeniť odchodom Považského cukru? Rýchly odhad potenciálnych vplyvov na hospodársku súťaž

Útvar hlavného ekonóma PMÚ

- **Výrobu cukru dnes na Slovensku zabezpečujú dvaja hlavní výrobcovia. Odchod jedného z nich môže výrazne oslabiť hospodársku súťaž v sektore a vytvoriť tlaky na rast cien cukru.**
- **Súťažné problémy môžu vzniknúť aj pri nákupe cukrovej repy. Ak na Slovensku zostane len jeden veľký spracovateľ, pestovatelia budú mať menej možností, komu svoju úrodu predať, čo môže oslabiť ich vyjednávaciu pozíciu.**
- **Momentálne však nevidieť nadmernú trhovú silu výrobcov. Ich zisky dosahujú bežné hodnoty typické pre iné potravinárske podniky. Hlavným dôvodom je cena cukru, ktorú ovplyvňuje ponuka a dopyt na zahraničných trhoch a vývoj cien cukrovej repy na komoditných burzách.**
- **Riziko rastu maloobchodných cien nie je aktuálne významné. Kryštálový cukor sa na Slovensko dováža z okolitých krajín, čo zabezpečuje primeranú mieru konkurencie a vytvára tlak na ceny.**
- **Odchod spoločnosti Považský cukor, a.s. však môže mať vplyv na potravinovú sebestačnosť Slovenska a na obchodnú bilanciu. Ak by domáca výroba výrazne poklesla, Slovensko by mohlo byť vo väčšej miere odkázané na dovoz zo zahraničia.**

Pre Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (PMÚ) ako orgán zodpovedný za ochranu hospodárskej súťaže predstavuje dôkladné porozumenie fungovania celého potravinového reťazca dlhodobú strategickú prioritu. PMÚ systematicky monitoruje vývoj na potravinových trhoch, o čom svedčia jeho nedávne analytické výstupy, publikované správy a realizované sektorové šetrenia¹. V nadväznosti na medializované informácie o ukončení činnosti spoločnosti Považský cukor, a.s. vykonal Útvar hlavného ekonóma PMÚ (ÚHE) rýchlu analýzu situácie v odvetví výroby a predaja cukru.

V súčasnosti je spracovanie cukru na Slovensku charakterizované duopolnou výrobnou štruktúrou². Odchod významného účastníka trhu preto môže mať zásadný vplyv na existujúcu trhovú štruktúru a na úroveň hospodárskej súťaže v tomto segmente. Uvedené zmeny môžu mať významné dôsledky pre fungovanie hospodárskej súťaže v horizontálnej rovine medzi jednotlivými potravinovými výrobcami, ako aj vo vertikálnej rovine medzi maloobchodníkmi a ich dodávateľmi, respektíve medzi poľnohospodármi a výrobcami cukru. Ukončenie pôsobenia významného výrobcu môže narušiť existujúce dodávateľsko-odberateľské vzťahy a potenciálne viesť k posilneniu trhovej sily v spracovateľskej časti výrobnodistribučného reťazca.

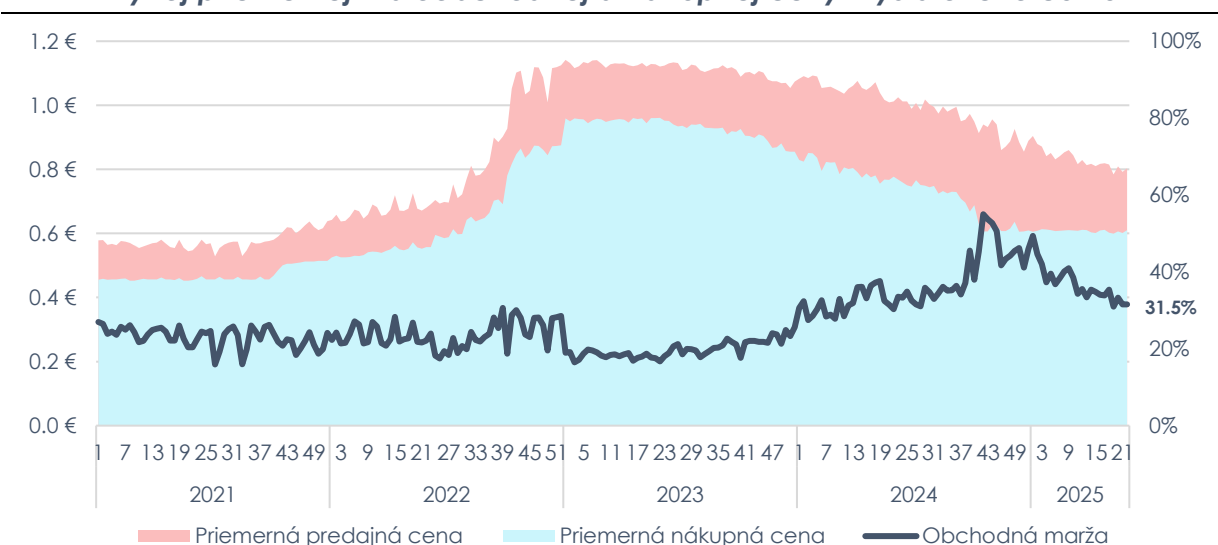
¹ Viď Sektorové prešetrovanie TSC alebo Stav a vývoj potravinovej vertikály.

² Duopol – v sektore pôsobia dvaja výrobcovia.

Maloobchod

V segmente maloobchodu ÚHE analyzoval vývoj nákupných a predajných cien kryštálového cukru v rámci ôsmich najväčších maloobchodných reťazcov (resp. obchodných skupín) pôsobiacich na Slovensku. V priebehu roka 2022 došlo k výraznému nárastu burzových cien cukru, čo sa premietlo do rastu nákupných aj predajných cien, pričom cenový vrchol bol zaznamenaný na prelome rokov 2022 a 2023. Následný pokles nákupných cien po roku 2023 sa však v plnom rozsahu nepremietol do zníženia spotrebiteľských cien, v dôsledku čoho došlo k nárastu obchodnej marže na strane reťazcov. Pokles dodávateľských cien úzko súvisel so znížením burzových cien cukru, ako aj so zvýšenou intenzitou konkurenčného tlaku medzi dodávateľmi.

Vývoj priemernej maloobchodnej a nákupnej ceny kryštálového cukru

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát SOI. Horizontálna os – poradie týždňa v danom roku.

K takémuto vývoju mohol prispieť aj nárast trhového podielu zahraničných výrobcov v segmente predaja kryštálového cukru. Kým v období rokov 2021 až 2024 dosahoval v obchodných reťazcoch najvyšší podiel cukor slovenského pôvodu, v roku 2025³ došlo k výraznej zmene v štruktúre predaja v prospech zahraničných producentov. Tento posun naznačuje zintenzívnenie konkurenčného tlaku zo zahraničia a potenciálnu zmenu dodávateľských vzťahov v rámci maloobchodného segmentu.

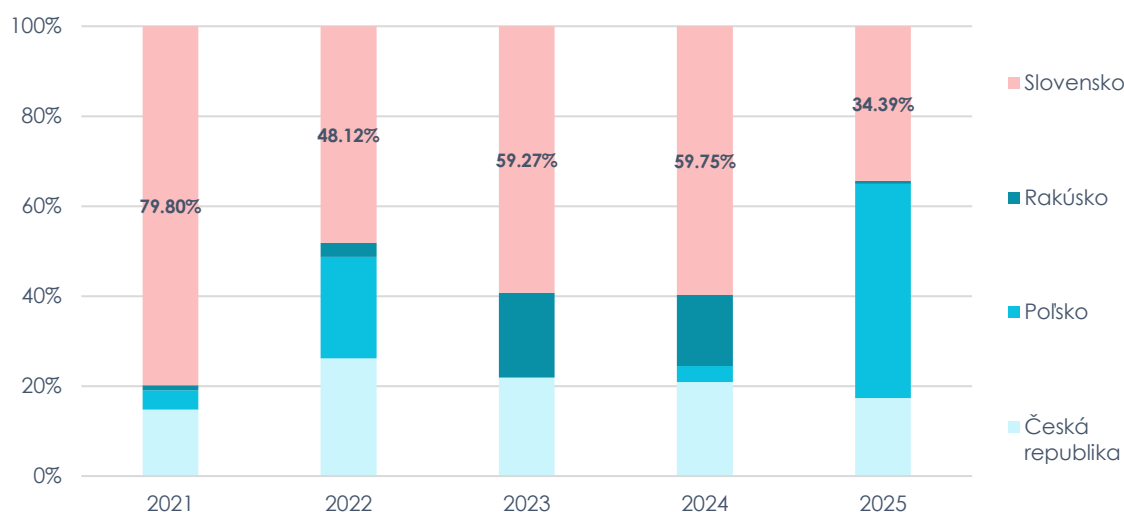
Okrem silnejúcej konkurencie zo zahraničia sa podiel spoločnosti Považský cukor, a.s. na koncovom predaji produktu „cukor biely kryštálový“ v sledovanom období pohyboval na nízkych úrovniach (interval 0 % až 10 %). **Z týchto dôvodov ÚHE nepredpokladá, že by potenciálny odchod výrobcu viedol k výraznému cenovému navýšeniu cien tohto typu cukru v maloobchode.** Uvedený údaj však neposkytuje úplný obraz o význame tejto spoločnosti na maloobchodnom trhu. ÚHE nedisponuje informáciami o cenách a objemoch predaja ďalších produktov z portfólia spoločnosti,

³ Údaje za január až máj 2025.

Flash správa ÚHE PMÚ SR

ako sú napríklad práškový, kockový, želirovací alebo trstinový cukor. Z toho dôvodu nemožno vyvodiť jej celkové trhové postavenie v rámci maloobchodného predaja.

Podiely maloobchodných predajov kryštálového cukru podľa krajín pôvodu⁴

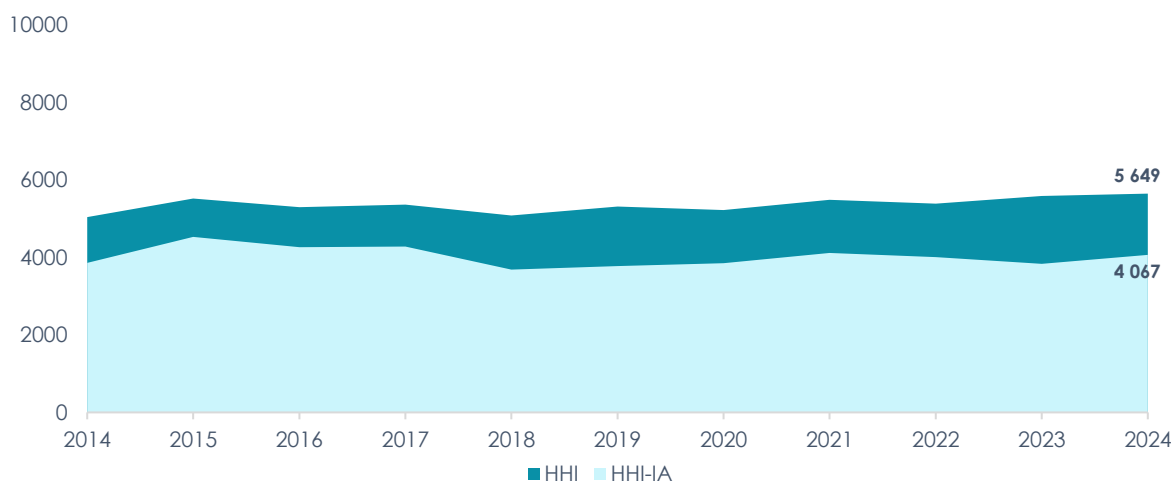

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát SOL.

Výroba a dodávateľsko-odberateľské vzťahy

Kým v predchádzajúcom období bola domáca výroba cukru charakterizovaná duopolnou štruktúrou, po odchode jedného z konkurentov sa bude výroba koncentrovať iba u jedného výrobcu. V období rokov 2014 až 2024 sa hodnota indexu sektorovej koncentrácie (HHI) pohybovala nad úrovňou 5 000 bodov, čo indikuje vysokú koncentrovanosť⁵. Po započítaní importovanej produkcie dosahuje miera koncentrácie výroby nižšie hodnoty (okolo 4000), čo však naďalej predstavuje vysoký stupeň koncentrácie ekonomickej aktivity.

Vývoj indexu koncentrovanosti odvetvia Výroba cukru

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát Registra účtovných závierok. HHI-IA: index HHI upravený o relevantné importy.

⁴ Rok 2025 - údaje za január až máj.

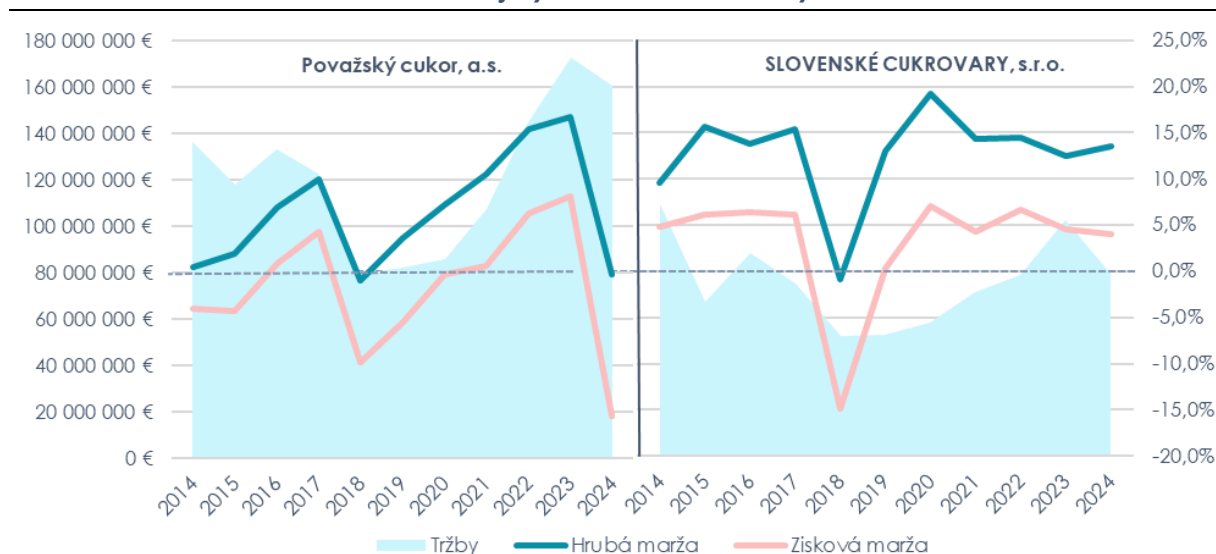
⁵ Prahová hodnota pre vysokú koncentráciu predstavuje 2 500 bodov.

Flash správa ÚHE PMÚ SR

Napriek vysokej miere domácej koncentrácie v segmente výroby cukru dostupné ekonomické ukazovatele nenaznačujú nadmernú ziskovosť. Vývoj hrubej aj ziskovej marže poukazuje na to, že aj pri duopolnej štruktúre trhu zostávali marže na relatívne nízkej úrovni. V prípade spoločnosti Slovenské cukrovary, s.r.o. sa zisková marža dlhodobo pohybovala v intervale približne 4 % až 7 %, čo zodpovedá bežným hodnotám dosahovaným väčšími potravinárskymi podnikmi na Slovensku. Tieto úrovne samy osebe neindikujú nadmernú ziskovosť ani existenciu mimoriadnej trhovej sily.

Naopak, pri spoločnosti Považský cukor, a.s. bola zaznamenaná výrazná volatilita hospodárskych výsledkov. Počas väčšiny sledovaného obdobia podnik vykazoval stratu, pričom najvýraznejší negatívny výsledok bol zaznamenaný v roku 2024, ktorý bol ukončený stratou presahujúcou 15 % z výnosov spoločnosti. **K faktorom, ktoré mohli prispievať k nízkej hrubej a ziskovej marži Považského cukru, patrili najmä nižšia dlhodobá produktivita práce či obmedzená úroveň investícií do modernizácie a zefektívňovania výrobných procesov v porovnaní so spoločnosťou Slovenské cukrovary.** Osobné náklady v niektorých obdobiach presahovali úroveň vytvorenej pridanej hodnoty, čo negatívne ovplyvňovalo celkovú finančnú výkonnosť podniku. Okrem toho sa Považský cukor v omnoho väčšej miere venuje všeobecne nízko-maržovému veľkoobchodu s cukrom⁶.

Porovnanie finančnej výkonnosti slovenských cukrovarov

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát Registra účtovných závierok. Hrubá marža = Pridaná hodnota / výnosy. Zisková marža = zisk pred zdanením / výnosy.

V neposlednom rade je potrebné zdôrazniť, že významná časť domácej produkcie cukru nesmeruje do maloobchodných reťazcov, ale je určená pre priemyselné spracovanie. ÚHE preto považuje za dôležité sledovať, minimálne v krátkom období, ako odchod spoločnosti Považský cukor a.s. ovplyvní vstupné náklady existujúcich priemyselných odberateľov. Odberateľmi sú najmä pekárne a výrobcovia cukrovíniek, nápojov, sirupov, konzervovaných potravín, zmrzliny, mliečnych výrobkov

⁶ Tržby z predaja nakúpeného tovaru v posledných rokoch tvoria viac ako polovicu výnosov spoločnosti.

či piva, ako aj subjekty pôsobiace v sektore HORECA. Menšia časť produkcie môže byť využívaná aj na nepotravinárske účely. Dodávky cukru na priemyselné účely predstavujú samostatný trh, odlišný od trhu dodávok do maloobchodných reťazcov. V tomto segmente sa cukor spravidla dodáva vo veľkoobjemových baleniach, ako sypký materiál alebo v kvapalnej forme. **Údajmi o detailnej štruktúre produkcie a alokácii priemyselných dodávok však ÚHE aktuálne nedisponuje, a preto nemôže detailne zhodnotiť potenciálne zmeny v miere účinnej hospodárskej súťaže na strane vstupov do ďalšej priemyselnej výroby.**

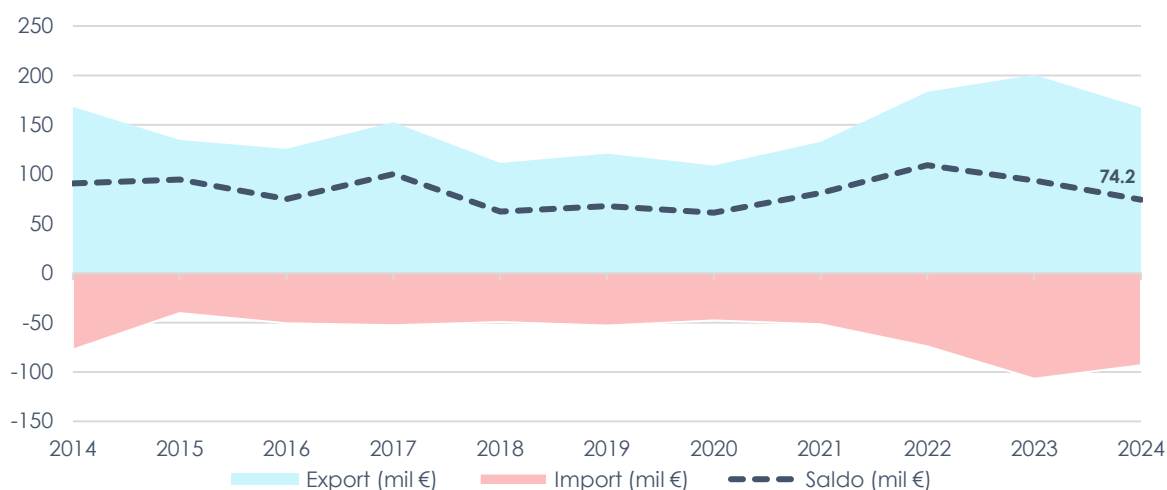
Poľnohospodárska výroba

Ukončenie činnosti cukrovaru môže mať negatívne dopady nielen na vývoj spotrebiteľských a veľkoobchodných cien (zatiaľ však len v obmedzenej miere), ale aj na situáciu prvovýrobcov v poľnohospodárstve. Osobitnú pozornosť si vyžaduje postavenie pestovateľov cukrovej repy, keďže po odchode jedného zo spracovateľov zostáva na vnútroštátnom trhu jediný odberateľ. V krátkodobom horizonte je zároveň obmedzená možnosť významnej časti poľnohospodárskej produkcie flexibilne sa preorientovať na alternatívne plodiny, a to z dôvodu technologických, investičných a agronomických faktorov. Za týchto okolností môže dôjsť k posilneniu trhovej sily na strane spracovateľa vo forme monopsonických tendencií na vstupe. Riziko nárastu monopsonnej sily by sa mohlo prejavíť najmä v prípade, ak by domáci pestovatelia cukrovej repy nemali reálnu možnosť uplatniť svoju produkciu na zahraničných trhoch za porovnateľných podmienok.

Medzinárodný obchod a potravinová sebestačnosť

Ukončenie činnosti spoločnosti Považský cukor, a.s. môže mať významné implikácie pre úroveň potravinovej sebestačnosti Slovenskej republiky, ako aj pre vývoj salda obchodnej bilancie v segmente cukru a potravín ako celku. Celková potravinová sebestačnosť Slovenska sa v súčasnosti pohybuje približne na úrovni 40 % domácej spotreby. V prípade cukru však Slovenská republika dlhodobo vystupuje ako čistý exportér. V roku 2024 dosiahlo kladné saldo zahraničného obchodu s cukrom približne 74,2 milióna eur, čím tento segment prispieval k zmierňovaniu negatívneho salda obchodnej bilancie v oblasti potravín.

Saldo obchodnej bilancie v rámci produkcie cukru

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dát z databázy Eurostat (ds-045409; aktualizované 06/02/2026)

V prípade odchodu spomínaného podniku z trhu možno predpokladať pokles domácej produkcie, ktorý by sa mohol premietnuť do zhoršenia obchodnej bilancie a potenciálne do vzniku deficitu v medzinárodnom obchode s cukrovými výrobkami.

To, do akej miery sa saldo medzinárodného obchodu zhorší v neprospech Slovenskej republiky bude závisieť aj od výrobných kapacít konkurenčnej spoločnosti Slovenské cukrovary, s.r.o.. Za predpokladu ich navýšenia by mohlo dôjsť iba k zníženiu existujúceho prebytku obchodnej bilancie, nie nevyhnutne k jeho prechodu do záporných hodnôt. Budúci vývoj salda obchodnej bilancie bude preto závisieť najmä od rozsahu a načasovania zvýšenia výrobných kapacít zostávajúceho výrobcu, prípadne od vstupu nového účastníka na trh prostredníctvom akvizície alebo obnovenia existujúcich výrobných kapacít.

Vyhlásenie

Cieľom publikovania sektorových a ekonomických štúdií je podnecovať a zlepšovať odbornú diskusiu o politike ochrany hospodárskej súťaže na Slovensku, a nie hodnotiť správanie porušujúce hospodársku súťaž.

Názory vyjadrené v tejto krátkej analýze sú názormi Útvaru hlavného ekonóma a za žiadnych okolností ich nemožno považovať za oficiálne stanovisko Protimonopolného úradu Slovenskej republiky. Za všetky chyby a názory zodpovedajú výlučne autori.

Závery obsiahnuté v tejto analýze, či už vcelku a/alebo v jej jednotlivých častiach, neprejudikujú stanoviská a závery úradu, ku ktorým môže dospieť v samostatných prešetrovaniach a/alebo rozhodnutiach vydaných v správnych konaniach, a nie sú pre tieto prešetrovania/správne konania ani záväzné.